

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ ДЛЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Хурсенко С.М., к.ф.-м. н., доцент кафедри
охорони праці та фізики,
Сумський національний аграрний університет

Анотація: Розглянуто питання щодо проблем формування конкурентоспроможності фахівця. Висвітлено універсальні критерії, за якими визначається рівень конкурентоспроможності фахівця. Зауважено, що конкурентоспроможність кожної галузі сільськогосподарського виробництва в АПК визначається якісним і продуктивним потенціалом його працівників.

Ключові слова: Фахівець, конкурентоспроможність, критерії визначення рівня конкурентоспроможності, професійне самовизначення.

В умовах сучасної ринкової економіки кожен фахівець, який бажає працевлаштуватися на престижну високооплачувану роботу, повинен бути конкурентоспроможний. Агропромисловий комплекс України наразі відчуває гострий дефіцит кадрів, здатних швидко адаптуватися до нових соціально-економічних умов, мобільних і конкурентоспроможних на світовому ринку праці. У цьому випадку важливою вимогою до фахівця виступає вільне володіння не тільки своєю професією, а й орієнтування в суміжних галузях професійної діяльності.

Актуальність проблеми підтверджують і такі соціальні чинники, як потреба ринку праці у високопрофесійних фахівцях сільського господарства, необхідність формування особистості сучасного фахівця та його ціннісних орієнтирів, створення позитивної громадської думки до людей сільськогосподарської діяльності.

У загальному вигляді поняття *конкурентоспроможність* означає здатність певного об'єкта чи суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах. Таким чином, для того, щоб молоді працівники стали конкурентоспроможними, вони повинні постійно вдосконалювати свої практичні навички та вміння, вивчати суміжні області своєї професійної діяльності. Конкурентоспроможний фахівець аграрного профілю – це не тільки професіонал високого рівня, а й активна особистість, що володіє нестандартним мисленням, здатністю

розбиратися в проблемах, не пасувати перед труднощами, проявляти ініціативу та самостійність, знаходити підстави для правильних рішень, оволодівати новими знаннями й досвідом, творчо реагувати на зміни в соціальній і професійній сферах, безперервно продовжуючи вчитися самостійно.

Якісні зміни в організації навчального процесу задля підготовки конкурентоспроможних фахівців для ринку праці повинні відбуватись у процесі інтеграції національної освіти та професійної підготовки фахівців до європейського освітнього простору. На цьому етапі розвитку суспільство потребує ініціативних, самостійних у прийнятті рішень спеціалістів, які є сформованими особистостями з чітко визначеними цілями, прагненнями та переконаннями.

Головну роль у забезпеченні конкурентоспроможності молодого фахівця відіграє навчальний заклад, у якому молодь повинна не тільки отримувати професійні знання та навички, але й опановувати мистецтво саморозвитку та самовдосконалення. Одним з основних показників успішної діяльності та високої якості підготовки навчального закладу є саме високий рівень конкурентоспроможності молоді. Отже, завдання вищої аграрної школи полягає не лише в ознайомленні студентів із сучасним станом і досягненнями наук, які вони засвоюють у ВНЗ і забезпеченні їх достатнім об'ємом інформації, але й у навчанні майбутніх фахівців самостійно працювати зі спеціальною та науковою літературою, слідкувати за розвитком нових форм навчання, постійно поповнювати свої знання новими прогресивними формами підготовки фахівців аграрного профілю в нових умовах господарювання.

Загалом основні складові, що формують конкурентні переваги фахівця, можна поділити на чотири групи:

- *демографічні* (вік, стать, стан здоров'я, сімейний стан);
- *освітньо-кваліфікаційні* (рівень освіти, кваліфікація, знання іноземної мови, володіння суміжними професіями, імідж і статус навчального закладу, випускником якого є фахівець тощо);
- *соціально-особистісні* (відповідальність, моральність, менталітет, творчі та інтелектуальні здібності, інноваційність, здатність до навчання, адаптивність, відповідальність, соціальні нахили, комунікабельність та інтереси);
- *професійні* (наявність професійного досвіду, професійні знання, вміння та навички, індивідуальні, базові та професійні компетенції, професійна придатність).

Зазначені критерії мають універсальний характер, але у випадку їх безпосереднього прикладання для оцінки конкурентоспроможності

фахівця на індивідуальному рівні ступінь впливу кожного показника на результати оцінки будуть різнитися залежно від вікових груп, дефіцитності професії фахівця на ринку праці тощо.

Таким чином, конкурентоспроможність фахівця є багатогранною категорією, яка включає в себе широке коло складових і формується під впливом як особистісних, так і загальнонаціональних чинників. Крім того, слід зазначити, що основні конкурентні переваги фахівця закладаються саме в системі освіти та формуються під її впливом протягом всього життя.

Проблема забезпечення сільського господарства конкурентоспроможними фахівцями безпосередньо впливає на подальший соціально-економічний розвиток країни. При цьому конкурентоспроможність кожної окремої галузі сільськогосподарського виробництва в АПК визначається якісним і продуктивним потенціалом його працівників. Розуміння підприємцями важливості ролі кадрового потенціалу в досягненні стратегічних цілей і вкладення інвестицій у людський капітал підприємства сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємства, становленню України як цивілізованої держави в цілому.

Література

1. Особистісний і професійний розвиток людини в нових соціально-економічних умовах // Психолог. – 2003. – № 44. – С. 31-38.
2. Стукач В.Ф. Конкурентоспособность специалистов сельского хозяйства: монография / В.Ф. Стукач, А.М. Тетерева. – Омск: ФГОУ ВПО ОмГАУ, 2008. – 184 с.
3. Жуковский М.О. Трудові ресурси як складова конкурентоспроможності підприємства/ М.О. Жуковский // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 2. – С. 54–59.
4. Грішнова О.А. Освіта й професійна мобільність як чинник конкурентоздатності робочої сили / О.А. Грішнова // Україна: аспекти праці. – 1999. – № 1. – С. 3–8.